

flor de card

DIKES
ORDIA

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR, octubre 1981

distorsió...

Golden Kiggins
S

en tomeu busco. president de ucd

-Bé, i de què hem de xerrar? Convé tocar un poc s'Ajuntament, o no?

-N'hem de xerrar poc de s'Ajuntament.

-Com és?

-M'estim més xerrar a nivell de partit o d'altres coses. Jo no hi estic dedins...

-Bé, però podríeu dir com trobau que se n'ha desfet aquest batle socialista.

-No crec que sigui es més indicat per contestar-ho.

-Supòs que si haguéssiu tengut es batle d'es vostros hagués anat millor, no és ver?

-Se suposa! Jo crec que es nostros no s'han pogut desenvolupar degut a te nir es batle de s'oposició. Haguessin fet una labor més efectiva.

-I ho era, de s'oposició, es batle?

-Jo crec que ho era. Si després s'ha girat, això ja és cosa seva. Mos han tildat a molts de UCD que mos esteim canviant sa camia i més aviat crec que la se canvia ell. A més, un senyor que se va comprar una dotzenad' es teranyinadors i encara els té nous de trinca, és ben hora que els doni es vol.

-Voleu dir que trobau que encara hi ha teranyines?

-Les frega amb so nas. A més, no s'ha volgut enfrontar amb ningú. Quan li han tropitjat sa moral a ell o a s'Ajuntament, sempre ha acalat es cap i ha callat. Al go devia tenir que no se pogués explicar. Has ta es d'es seu grup l'ha fet callar!

-Vos pareix que ha duit una política socialista?

-Me pareix que no l'ha duita ni socialista, ni de Centro ni de dretes, sinó que ha duit una política particular seva i no s'ha tombat de cap an es seus ideals.

-I de sa política cultural de s'Ajuntament, què trobau?

-A nivell de cultura jo hi estic un poc fluix, però la consider un poc pobra. Possiblement mos faltin dins s'Ajuntament persones idònies per poder-la moure més. I crec que es poble la mereix i la necessita.

-Vós que anau molt per Cala Millor, no trobau que s'Ajuntament hi fa poques coses?

-Jo crec que n'hi fa ben a voler!

-Ho trobau?

-Sí, però ja que l'has feta amb puteria an aquesta pregunta, te diré una cosa: des d'es meu punt de vista crec que l'han de potenciar, l'han d'ajudar i l'han de cultivar. Ara bé, repetiré una expressió que vaig dir a una altra ocasió, no vull anomenar quina, que Cala Millor és de Sant Llorenç, no és Sant Llorenç que és de Cala Millor, i crec que s'Ajuntament i tots es que li van darrera ho han de tenir en compte.

-I l'hi tenen?

-Possiblement no, però has de pensar que es poble se mantén en bona part d'ets ingressos que li vénen de Cala Millor, de Sa Coma i de s'lllot!

-No vos enfadeu... I si trobau que qualque pic me pas un poc, es fet de ser tio meu vos dóna dret a pegar-me una betcollada ben pegada, eh?

-Possiblement la te pegui antes d'acabar. Tot depèn per allà on passis.

-Què haguéssiu fet, que no s'hagui fet, si es batle hagués estat de UCD?

-Crec que ningú ho sap. Ara bé, hi havia dos temes, es de sa juventut i es de sa tercera edat, que haguessin tengut bastant de moviment. Ses ide es eren, i encara ho són, de fer un Centro, però no tenim perquè apuntar tantos a tercers.

-Ho deixau per si guanyau ses pròximes?

.../...

-Possiblement se faci si guanyam i p'entura ho farem servir com a arma de propaganda. Ara, si es batle s'ha merescut es beneplàcit d'es poble, que s'espabili! Ja està bé que UCD hagi ajudat, però que ho hagi de fer tot...

-Quines coses trobau que no hi emportava que se fessin?

-No trob que n'hi hagi cap de demés. S'han fet coses molt ben fetes, com són ses escoles de Cala Millor, sa Creu Roja, es Parc -no riguis!-...

-Sou vós que reis!

-...que jo també ho hagués fet. No me diguis com s'ha fet ni qui ho ha subvencionat, que tots ho sabem, al manco teòricament. Ara bé, me pareix collonudament bé que s'hagi fet i que sa gent ho pugui disfrutar, i a de més és preciós.

-Si.

-I s'Ajuntament no és una empresa privada i no pot anar de negocis.

-Què trobau d'una possible canalització de ses aigües?

-Crec que valdria la pena canalitzar ses netes i ja deixar ses tuberies posades p'es desaigos. Val bé la pena que s'Ajuntament s'estrengui un poc es cinturó i que ho realitzi.

-De cara a ses pròximes eleccions, vos pareix que hi haurà cap partit més a la dreta de UCD que se presenti?

-Pot haver-n'hi, perquè UCD no és de dretes. Sa bem que n'hi ha a la dreta i a l'esquerra, per que noltros som es Centro.

-Ele!

-I crec que UCD té gent ben preparada, no sols per presentar-se, sinó per guanyar.

-Triau, s'Ajuntament d'abans de ses eleccions, o es d'ara amb batle socialista.

-Si te tenc d'esser franc no m'agrada ni un ni s'altre. Ni m'agrada un batle socialista ni un senyor que l'nan triat amb so dit.

-I perquè?

-Perquè es poble no l'ha pogut triar. I tu me diràs, perquè idò quan es poble ha dit que sí no esteis d'acord amb so batle socialista? Sen zillament perquè ses lleis, com totes ses coses, són errables, i amb aquesta cosa crec que s'equivocaren.

-Es qui feren es batle o es qui feren ses lleis?

-Es qui feren ses lleis.

-Pardal, i vàreu esser voltros!

-Enc que sigui es nostro partit. I a demés, sabem que d'ets onze concejals, UCD en va treure cinc i ets altres sis feren un complot per fer es batle, i tu hi prengueres part!. Aquests cinc, com a partit, tenien sa majoria d'es poble. I tu me diràs, ¿i aquests senyors haguessin fet bona labor?. Honradament jo crec que sí, ara bé, és una incògnita.

-Se segueixen fent reunions de partit?

-Possiblement no se'n facin tantes, però abans de cada ple, sí. Se decideixen ses coses més importants, i ses més petites i urgents se deixen an es criteri des de s'Ajuntament.

-M'imagin que hi na democràcia interna...

-Teòricament és absolutament democràtic. A la pràctica casi casi.

-Tio no m'heu d'embullar. Què és això de casi casi?

-Passa lo mateix que a nivell nacional: a un moment donat se li passa per damunt a efectes de rapidesa d'acció. A s'hora de sa veritat s'ha donat es cas que a vegades s'ha hagut de votar, però casi mai, perquè casi sempre mos hem posat d'acord.

-Me pareix que ja ho entenc.

.../...

.../...

-I an això ho pots posar.

-Collons si ho posarem! Faltaria més! Que trobau de sa política autonomista de UCD?

-No crec que sigui es més indicat per contestar, perquè, particularment som un autonomista moderat.

-I això?

-Me sent tan mallorquí com qualsevol, però consider que una autonomia com sa catalana i sa basca costa un excés de duros de demés a sa regió. I tanmateix sabem ben cert que a s'hora de sa veritat depenem completament d'es Govern Central.

-Dins quina branca de UCD vos aficaríeu?

-Jo som suarista. Ara bé, reconesc que aquest senyor ha fet sa seva labor, molt encertada, i que ara està un poc gastat. Dins equis temps possiblement torni tenir un lloc. Ara bé, UCD ha d'esser UCD pardamunt es grups que la integren.

-I ho és?

-Crec que es sectors de UCD seran prou sensats per defensar ses seves idees, però a s'hora de sa veritat han de fer feina junts per fer una UCD forta i ampla.

-No podem acabar sense demanar-vos què trobau de sa revista?

-M'agrada en alguns aspectes i en altres no. Intentaria millorar-la.

-Quins no vos agraden?

-Jo t'ho diré. M'agrada que poseu tot lo que a voltros no vos agrada, ara bé, jo hi posaria lo bo i lo dolent, perquè hi ha uns senyors que fan feina desinteressadament, i en fan qualcuna de ben feta.

-Homo, desinteressadament... Un petit sou sí que hi és...

-També n'hi ha que se'n foten i domés hi van a finals de mes per cobrar.

-N'hi ha, vos pareix, d'aquests?

-Possiblement.

-No ho crec.

-Però així i tot hi han de tenir una afició.

-Es que no n'hi té gaire, d'afició, és es públic. Com deu esser?

-Perquè es plens no tenen interès. Se'n van allà amb casi tot resolt, tret de quan n'hi ha qualcún que no li passa p'es collons que allò passi i els ho tira p'enterra i han de claudicar.

-Au idò, que hi voleu afegir res més?

-No. Domés dir que a ses pròximes voldria que UCD tengues bons competidors i que se poguessin resoldre tots es problemes d'es poble.

-Així sia.

Josep Cortès

ES RACÓ DE SA PADRINA

De tots Sants fins a Nadal
passam el ventre amb raons;
quatre nesples, dos murtons,
ja ho val, ja ho val, massa ho val.

Jo menjaria lleu fred,
i panada sense escaufar,
i vi sense roegar,
i sobrassada amb suquet.

Es cavall d'En Banderassa
no arribarà an es gener,
perquè un mac com un dobber
en caminar ja l'embarassa.

-Val més tenir que desitjar.

-Quan l'amo fa festa es missatges fan finestra.

-Val més petit per força que gran debades.

Joan Rosselló

AVUI US DIRÉ ALGUNES DE LES
cores que em fan mer ràbia:

- Que pels nostres pobles sigui més escanda -
lós anar despullat que anar mort de fam.
- Que siguem forts amb els dèbils i dèbils amb
els forts.
- Que l'Església ens prengui per retrassats
mentals intentant posar-nos unes traves, que Ella sap molt bé que no es-
tan a l'Evangelí.
- Que els millors metges i remeis no siguin pels qui estan més malalts ,
sinó pels qui paguen més doblers.
- Que, en darrer terme, sigui el "que diran" la cosa que talli més la nos-
tra llibertat.
- Que per quatre dies que hem d'estar en aquest món no passem i donem tot
el gust que poguem i de la manera que sigui.
- Que anar malament de ventre sigui una desgràcia i anar malament de cap
hagi de ser una vergonya.
- Que els qui pugen dos escalons, encara que sigui d'un Ajuntament, per -
din tan aviat la memòria del seu passat.
- Que davant els pares els bons mestres no siguin els qui ensenyen i edu-
quen, sinó els qui aproven els seus fills.
- Que damunt que pagam religiosament ens donin pel sac i encara hàgim de
dir gràcies.
- Que els Bancs ens facin creure que ens fan un favor, quan el que fan és
un gran negoci.
- Que tirem pedres als pobres cans que lladren i peguem copets a l'espat-
lla dels amos que els afuen.
- Que tenguem ganes de matar -i per a mi amb tota raó- als qui han venut
l'oli desnaturalitzat, i per altra banda quedem tan tranquils sabent que
l'alcohol que es ven als nostres bars, botigues i restaurants, fa, a la
llarga, tant de mal o més.
- Que no hi hagi punyetera manera de que la nostra gent arribi a agafar
consciència de Poble.

jaume santandreu
Octubre de 1.981

*Picasso
cent anys*

1 Les "Normes Subsidiàries"

La primera intenció, quan vaig saber que una futura carretera xapava, en biaix, un solar d'en Guillem Quina, va ésser d'escriure-li una carta pseudocínica; poc més o manco amb els termes: "ja t'ho deia jo fillet meu; tens interessos socials?, idò juga a cartes, no t'afiquis en política; t'hi aficares, idò mira la Santa Casualitat que n'ha fet d'es teu solar..."

Però l'altra dia vaig anar a veure el Plà i vaig comprendre que la carta no era gens ni mica adequada.

Si hagués de dibuixar el que vaig veure en aquella reunió ho faria així: Enmarcat per una vasa clàssica, a un racó, penjat a la paret hi posaria un Plà fet a cops de pressions concretes, una gran multitud de gent que, com que no li toquen el seu bocinet se'n fot i no hi és; dues dotzenes d'afectats directament que protesten signant, uns pocs que cri den; uns altres que empenyen als disconformes tot "fent politiqueta"; dos regidors que intenten parar la calabruixada i uns altres que inexpli cablement (?) no hi són. Sortosament no dibuix quasi mai, perquè...

L'assumpte sotmés a informació pública és cosa ben sèria i com a tal -potser s'havia d'haver fet abans però potser encara hi som a temps- se n'ha de parlar llargament i sossegadament.

Perquè no aclarim, parlant entre tots, quin Sant Llorenç volem pels nostres fills o nets.

Perquè no definim, parlant entre tots, un sistema de compensació real de les pèrdues concretes que pot ocasionar el Plà.

Perquè no recordam, parlant entre tots, quines són les zones de creixament naturals de la vila intentant establir "pequès" (la darrera ~~top~~ rentada no és encara gaire llunyana).

Perquè no suggerim, parlant entre tots,...

Perquè una cosa sí és ben clara. Les Normes Subsidiàries són ben necessàries per aturar el desgavell urbanístic actual; i d'altra banda se ria ridícul -vist a la llarga- la còmoda solució de postergar-les vista l'actual ajuda del Consell.

Ah! i si hem d'ésser sincers, donem les gràcies a n'Eduardo i a En Mateu Moll per la seva presència. Envers de parar la calabruixada també se n'aguessin pogut anar a caseva, com altres ho feren.

ELS QUATRE CLÒTETS

2 La Biblioteca

Idò sí; pareix ésser que a la fi s'inaugurarà la primera biblioteca municipal llorencina.

Vaig parlar, informalment, amb els dos bibliotecaris -a en Pere Josep Llull el vaig veure pel carrer i a na Margalida Rosa Soler desfent paquets- i m'ho confirmaren. La inauguració oficial es farà dia 6 de novembre. L'horari previst és:

De dilluns a divendres --- 2 hores --- de 7 a 9 del vespre

Els dissabtes ----- 3 hores --- els matins

(A nivell de rumor: el programa de dinamització cultural de "la Caixa" enguany es farà a la just estrenada biblioteca)

Obviament dia 6 s'haurà donada una passa llarga, molt llarga i d'importància creixent -esperam- pel Sant Llorenç de demà.

Ara -que ja hi ha biblioteca- i per ara, el desafiament ja serà un altre: s a a c t i v i t z a c i ó

(Us mantendrem informats)

3 Cinema

Nosaltres llorencins, que som tan donats a despreciar la "cosa nostra", siguin persones o fets (voleu un munt d'exemples?)

Nosaltres llorencins, que som capaços d'agafar el cotxe per anar a Ciutat a veure una bona pel·lícula (si fa no fa, perdent pel camí hora i mitja, a més de la gasolina que ningú no té regalada)

Nosaltres llorencins que, a rotlada de cafè hem brevejat el cineclub de Manacor -i alguna hi han anat semanalment-.

Nosaltres llorencins....

¿Sabrem apreciar el risc econòmic i l'oferta cultural que ofereix els divendres l'empresa de la Sala Rigal?

De tots és conegut que avui una sala de projeccions, a un poble és un mal negoci; i que si la nostra s'aguanta és més per afició i gust de les persones que tots tenim a dins el cap que no pel guany que en treuen.

Sabem apreciar el risc econòmic i l'oferta cultural?

ELS QUATRE CLOTETS - Guillem Pont

4 Un Llibre

Fa ja temps, vaig llegir un llibret pràctic, curt i clar.

Els autors són H. Peine i R. Howarth; el títol és "Padres e hijos: problemas cotidianos de conducta". Col·lecció "Síntesis" de la editorial "Pablo del Río".

Es un llibret que per la seva claretat i extensió (140 pàgines) potser és recomanables a tots aquells que els preocupa el problema de la educació dels seus fills.

Consta d'onze capítols i en el darrer es contenen tres casos reals de canvi de conducta:

- com a un nin desordenat el fan tornar ordenat (sense pallisses)
- com podem reduir això que en deim "peresa" del nostres fills
- i una manera "d'ajudar-li a fer la tasca" de l'escola

Fer-ne un resum, de tot el llibre, resultaria llarg i potser pesat pels no interessats. Comentaré no més el segon capítol que és relatiu a l'aprenentatge.

Les idees bàsiques que n'he tretes són:

- el nin ho aprèn quasi tot. Es ver que hi ha uns factors hereditaris, però és molt més important el que nosaltres li ensenyem i "sempre" li ensenya alguna cosa, tant si volem i ho feim voluntàriament com si ho feim involuntàriament. Potser podeu pensar el cas tan exposat de "tots són fills meus i no n'hi ha cap d'igual" però s'ha de pensar que l'ambient, les condicions no són mai "exactament iguals" maldament a vegades ho pensem (Basta pensar que el fill major no ha tengut mai un germà més gran que el punyi o que li ensenyi "jugant i sense voler" com es fa una títera).
- cada nin aprèn (sigui a llegir, a escriure a màquina o a escopir) seguin "unes normes" d'aprenentatge. Es a dir, hi ha unes regles que indiquen com aprèn el nin -regles que aplicam o no aplicam instintivament però que també podem aprendre si ens sentim pares-educadors-
- i una de les regles és que els primers aprenentatges es fan per imitació, seguint l'exemple del que tenen més aprop.

costums

Sa gent de foravila també venia a sa festa, i allà s'embadalien, davant es cavallets de sa fira, davant sa biga ensabonada que tenia damunt un gran pollastre, que de tant en tant pegava qualque crit escandalós. L'amo en Jordi Paleta, al cel siga ell i tots es morts, se cuidava d'amostrar es cohets, que estaven dins sa cotxeria de sa Rectoria, illavors hi havia un senyor que feia ses rodells, i quan n'amollaven, sa gent se mirava aquella hermosura d'es focs artificials. A les 12 de sa nit s'amollava sa gran traca final, però es renou de sa festa seguia fins a les tres o les quatre de sa dematinada.

Es dilluns de Sant Llorenç, moltes famílies anaven a sa vorera de mar per descansar de sa festa, perquè després començava sa temporada d'anar a collir ses ametles, que durava unes quantes setmanes, fins a finals de setembre. A sa pos sessió de Poca-Farina, convidaven a tots ets al.lots i al.lotes per anar a collir ses ametles. A's vespre, a sa carrera, feien sa gran plomadissa. Allà ets al.lots no feien renou, es padrins else solien contar qualque conte o esdeveniment que else havia passat quant ells eren joves. Així anaven passant ses vetlades. Moltes acabaven amb un ballet de pagès. Es temps de melons i síndries, feien llanternes, per passejar-les p'es carrer es vespres que no hi havia llum.

En aquest temps, moltes famílies vivien a foravila, per aplegar ses figues, secar-les i engreixar es porcs que havien de matar per fer ses matances. A ses casetes de foravila hi tenien es sequers, que eren canyissos de caramutxa o de canya. Crec que avui ja n'hi ha molt pocs. Hi secaven ses figues, per encistar-les i menjar-les en s'hivern. Després feien rutlons, que servien per donar a menjar a ses bísties. Ses figues duraven fins a Sant Miquel, i per Sant Francesc era quan les passaven p'es forn, i les encistaven a dins alfàbies i caixons. Es dia de ses matances sa família se tornava reunir. Era un d'es dies més importants, i també Nadal, Pasqua, Sant Llorenç, i es dia de sa festa d'es padrins.

Així hem anat desgranant un any, lo que se feia i lo que se fa, perquè encara, gràcies a Déu, moltes coses i costums se conserven, recordant sempre es nostre poble allà on vàrem néixer, i des de tan enfora, recordant es meus paisans i familiars, demanant a Déu i a la Mare de Déu Trobada que no abandonin mai cap fill d'aquest poble, i recordant es qui ja ha passat cap a l'Eternitat.

Santuari del Castañar, a 15 de maig de 1980.

Francesc Clapés

(Del setmanari "Felanitx")

sos Catalans.

(...)

L'Amo En Toni Fai de Sant Llorenç, Na Francisca Adrover Tirado i en Pep de Sa Granada feren passar una estona ben agradable a la parròquia."

EpiPelAder. per J. cortès

Ell ja tornam tenir es collons dins s'almud! Ara resulta que diven que jo vaig escriure s'article sig - nat per "Un grup de pares", on se donava branca a tots ets estaments de s'Escola.

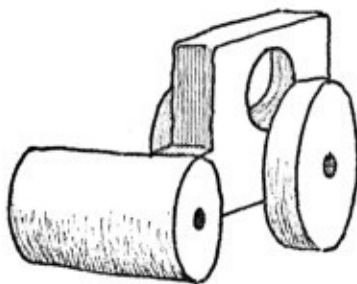
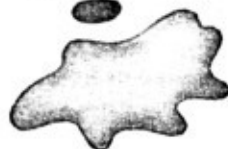
Aiximateix és gros sempre haver-me de carregar es mort!

Jo, germanets, quan tenc res que dir de qualcú hodie i pos es meu nom a baix. Que estam? Iddò bé!

Ets arquitectes, aparelladors i economistes d'es Consell, amb so vist-i-plau de s'Ajuntament, han planificat i redactat es projecte de Normes Subsidiàries de tot es terme de Sant Llorenç.

Es llorencins podem estar contents, perquè era hora deque sabéssim a on i a on no podem edificar.

Llàstima que ets interessos particulars d'uns pocs hagin de deixar una taca damunt una feina tan necessària.

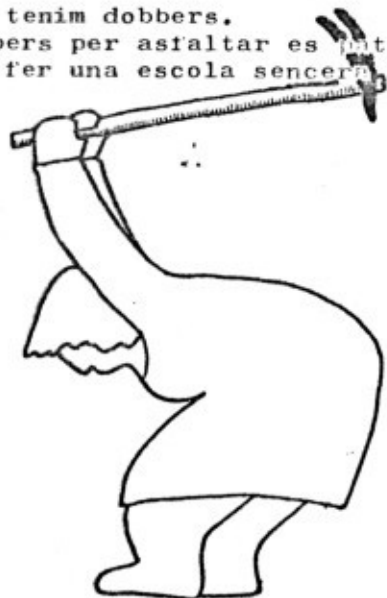
A sa reunió de pares, mestres i regidors que se va celebrar a mitjan mes passat, se va mentenir, segons me digueren, es següent diàleg:

Un pare: I com és que no mos asfaltau es pati de s'escola?

Un regidor: Perquè no tenim dobbers.

Un pare: No teniu dobbers per asfaltar es pati i en teniu per fer una escola sencera a Cala Millor?

Un regidor: ...

Conscients de que no basta predicar, sinó que cal donar exemple, una bona partida d'esposes de regidors han decidit dedicar se a s'agricultura, per veure si així aixecarien sa moral d'es foravilers, que, si va dir ver, està ben baixa.

I com que sa bossa no sempre acompanya s'il.lusió, han decidir aprofitar es pocs préstecs de vint mil duros, a baix interès, que per fer millores a ses finques rústiques, dona s'Ajuntament an es pagesos que més ho han de menester.

Quan veig tant d'esperit de sacrifici i tan bona voluntat me peguen ganes de donar una aferrada p'es coll a ses il.lustres benefactores. A voltros no?

Referent a s'assumppte d'es Pla hi ha un grupet de llorencins que pensam:

-Que és absolutament necessària sa redacció d'un Pla de Normes Subsidiàries.

-Que, per una major seguretat ciutadana, és convenient treure sa carretera d'es poble, si es poble ho vol.

-Que s'ha de respetar sa tendència d'es poble de créixer fugint de ses zones humides.

-Que s'ha de donar una informació detallada de ses compensacions econòmiques que s'abonaran an ets afectats.

-Que s'han de tenir en compte totes ses objeccions d'es llorencins, i no sòlament ses d'uns pocs.

-Que, a la vista de tot això, s'ha de redactar un nou projecte basat en ses reunions que, per barris o zones i presidides per un tècnic, convoqui s'Ajuntament.

Creim que és s'única manera de que es poble de Sant Llorenç tenguí un Pla, si no acceptat per tots, al manco per sa majoria d'es llorencins.

TECNICAS DE LA **lucha no violenta**

Estas técnicas han sido practicadas antes de haber sido objeto de estudios teóricos, y ello en circunstancias políticas, económicas, sociales y culturales muy diversas: la lucha contra el colonialismo en la India; la resistencia de los noruegos, los daneses y los búlgaros frente a los nazis en la última guerra mundial; la lucha por los derechos cívicos de los negros en los EEUU; la resistencia checoslovaca a las tropas del Pacto de Varsovia; el combate de Danilo Dolzi, Lorenzo Barbera y los sicilianos contra la mafia y el subdesarrollo de Sicilia; la acción de la minoría mejicana en California contra los "trusts" agrícolas; los judíos de la URSS contra el poder soviético, etc.

A) LA NO VIOLENCIA FRENTE A LAS PERSONAS.

Este punto es el que más ha contribuido a que la no violencia sea mal comprendida, incluso se la ha caricaturizado y se la ha confundido con la pasividad y la cobardía. Es muy equivocado poner la negativa a la violencia únicamente en el plano material. Desde el punto de vista moral, se puede ser más culpable siendo cómplice con la pasividad de un sistema violento que atacando con la violencia a los agentes de este sistema.

Admitido que un pueblo invadido por un ejército extranjero tiene justas razones para defender su vida y su libertad, nos situaremos en un plano táctico, para exponer el principio de la renuncia a la violencia frente a las personas.

Interesa subrayar que el término "adversario" debe someterse a un análisis, pues se corre el riesgo de asimilar un sistema colectivo completo a una persona. Respetar al adversario en la lucha no violenta es respetar a las personas, no al sistema cuya defensa toman éstas o del que éstas son instrumentos, el error radica en creer que la única manera de destruir el sistema injusto es utilizar la violencia armada contra las personas que lo defienden.

En un sistema político es posible discernir tres componentes:

- Una minoría que controla los resortes de mando políticos y económicos.
- Una mayoría silenciosa convencida o resignada, atravesada por corrientes de oposición y sometida a una intensa propaganda.
- Unos policías y militares, fuerza armada del sistema, gracias a los cuales se mantiene el poder.

(Continuará).

xerradetes a la fresca

Per tercera vegada tornam anar a Ca Ses Monges. El motiu d'aquesta és per fer una xerradeta amb Sor Magdalena. Aquesta vegada li ha tocat a ella un canvi de destí. La notícia del seu traslat de convent ha arribat just ara, i pareix que la seva partida és ja imminent. Això ha fet que tocàssim la campaneta del convent sense haver preparat gaire la xerrada, a fi de poder ésser-hi a temps. Ens rep a una saleta de l'esquerra de l'entrada. Començam la nostra entrevista i li demanam:

MOS PODRIA DIR ES SEU NOM I ALGUNES COSES DE SA SEVA VIDA?

Es meu nom complet és Magdalena Rossinyol Trobat. Vaig néixer a Montuïri dia 22 de desembre de l'any 1936, i allà hi vaig passar es meus primers anys, fins que vaig decidir entrar per monja a sa Congregació de Germanes de la Caritat de Sant Vicenç de Paül.

QUAN VA PROFESSAR DE MONJA, QUIN NOM LI POSAREN?

Sor Magdalena de Crist Ressuscitat.

QUIN ANY VA VENIR A SANT LLORENÇ?

Vaig venir aquí, an aquesta comunitat l'any 1959. Era dia 6 d'octubre. Vaig arribar amb so tren a les 9 d'es vespre.

.../...

.../...

A QUINS POBLES VA ESTAR ABANS DE VENIR A SANT LLORENÇ?

No he estat a cap altre poble, ja que tot d'una m'enviaren aquí.

La nostra xerrada amb sor Magdalena s'interromp contínuament. Hi hagent que ve a despedir-se d'ella, i els ha d'atendre. El telèfon també sona alguns pics i ens obliga a fer un nou parèntesi. Quan ens torna ser possible li demanam:

QUANTES MONGES HI HAVIA AQUÍ QUAN VOSTÈ VA VENIR?

Amb jo érem onze.

RECORDA QUINES EREN LES ACTIVITATS DE LES MONGES L'ANY DE LA SEVA ARRIBADA?

Sí. Teníem a escola nines grans, fins a 14 anys. També n'hi havia algunes dedicades als malalts i ajudàvem a la Parròquia. Fèiem catecisme es diumenges i moltes activitats amb al.lots. Record que es diumenges ve-nien a jugar a "parcheese" aquí dalt i que es capvespre anaven a jugar en es pati; de tant en tant preparàvem qualche comedieta i organitzàvem alguna passejada a Sa Cova o a Son Pontet.

QUANTES SUPERIORES HA CONEGUDES AQUÍ, D'ENÇA QUE VOSTÈ HI ES?

Sis, amb s'actual.

I ARA, ON VA?

A s'illa germana d'Eivissa.

JA SAP A QUÈ S'HA DE DEDICAR?

Faré escola a infants, com ho he fet fins ara aquí a Sant Llorenç.

I PER ACABAR AQUESTA XERRADA, HI VOLDRIA AFEGIR QUALQUE COSA MÉS?

Sí, vull aprofitar per dir que estic molt agraïda a la comunitat de monges de Sant Llorenç i d'es poble, ja que s'ha vist que m'estimava. Crec que sempre el recordaré. Teniu en compte que he estat més anys aquí que a Montuiri. Sa feina que he fet aquests anys m'ha agradat molt i en guardaré un bon record. No hi ha res que m'agradi més que Sant Llorenç. Ho dic de tot cor.

Moltes gràcies a Sor Magdalena per haver volgut contestar aquestes preguntes. Fins molt prest. Adéu.

ALJUB

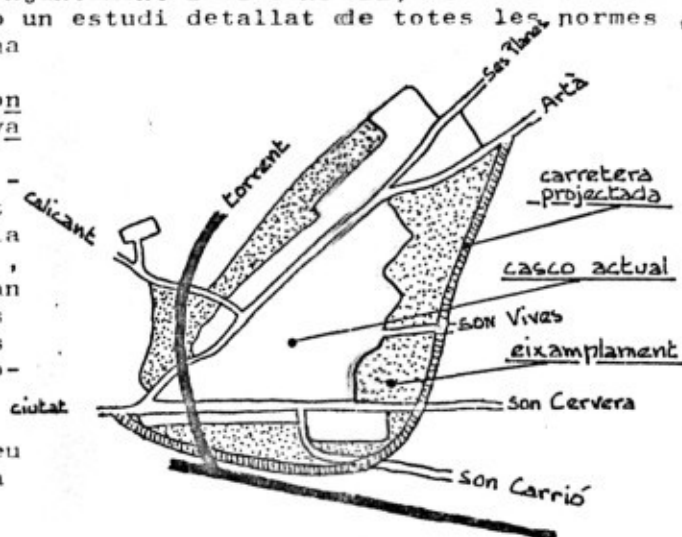
normes subsidiàries

El dia 19 del mes passat es va fer, a l'Ajuntament, la presentació del projecte de Normes Subsidiàries de tot el terme de Sant Llorenç. L'acte anava a càrrec dels arquitectes i economistes del Consell que l'havien elaborat.

Per començar, i explicant allò que havien fet, van dir que es tractava d'unes normes de planejament del sòl urbà, i que constaven de dues fases: -A la primera es feia una redacció provisional, que s'exposava al públic perquè hi fes les esmenes que trobàs oportunes. Després, en esser aprovada per l'Ajuntament i el Consell, es feia la -Redacció definitiva, amb un estudi detallat de totes les normes, que s'exposava per segona vegada al públic, abans que l'Ajuntament i el Consell li donassin l'aprovació definitiva.

De totes maneres, com que pa-reix esser que s'està esperant un Pla General de Mallorca, la vigència no serà massa llarga, sobretot en els punts que fan referència a metres necessaris per edificar a zones rústiques i forestals, i a paisatges protegits.

Tot seguit l'economista donà unes breus pinzellades del seu treball sobre geografia humana i econòmica de Sant Llorenç.

.../...

.../...

L'arquitecte va explicar, sobre els mapes penjats a les parets, que al projecte es deixaven uns carrers bordejant el torrent; que declaraven els voltants de la via del tren "zona protegida"; que al casco actual no hi deixaven edificar més que soterrani, planta baixa i un pis; que podrien construir fins a dotze metres de profunditat, això és, tres aigüevessos; que farien créixer el poble, bàsicament, cap a Llevant, és a dir, p'Es Cós, Son Xema i Son Colom; que hi ha la possibilitat de treure les carreteres del poble, fent-ne una bordejant el torrent des de Ses Penyes de Sa Blanquera fins a la sortida del poble, que voltaria a mà esquerra fins a juntar-se, al Cós, amb la de Son Cervera, prop del pou d'En Figó amb la de Son Vives i seguiria el Camí d'Es Purgatori fins a la d'Artà. També es va dir que les zones de Na Penyal, Puig d'Alpara i Punta Amer es declararien paisatge protegit; que per edificar a una zona rústica s'haurien de menester dues quarterades grosses, i a una forestal (garri-ga) n'hi hauria prou amb una. Per atendre les suggerències i esmenes del públic quedaren que a l'Ajuntament hi hauria un encarregat els dimarts i els dijous, de vuit a deu del vespre, i que els dissabtes de matí vendria l'arquitecte municipal per explicar allò que no s'hagués entès bé. El plaç acabaria el dia set de novembre.

Josep Cortès

de cinema. per felp blau

UN INNOVADOR DE LA IMATGE

Abel Gance neix a París l'any 1889. Abans de director va ésser autor i actor. Fou un gran creador d'imatges, cregué en el cinema i es deixà dur pels seus impulsos i la seva voluntat de fer un cinema millor.

Consegueix la fama amb "Mater Dolorosa", "La dècima sinfonia" i "Yo acuso" primera pel·lícula anti-bel·licista, rodada el 1918, en plena guerra mundial. Després fa "La rueda" (1922), una gran obra a la qual introdueix el muntatge ràpid a base de fragments molt curts de pel·lícula, amb cares, paisatges, bieles, vapor, rodes,... fins que una màquina de tren cau per un precipici.

Però el seu projecte més ambiciós va ésser "Napoleón". De les innovacions d'aquesta pel·lícula cal destacar:

• La batalla de bolles de neu al pati de l'escola del nin Napoleón. Gance col·loca la càmera al pit d'un operador, la qual cosa permet a aquest d'intervenir en la batalla. També col·loca una petita càmera dins una espècie de pilota i la tira com si fos una bolla de neu. D'aquesta manera explotava les possibilitats de la càmera subjectiva.

• La doble tempestat, a la mar i a la convenció. Damunt una plataforma que tenia un moviment pendular, la càmera s'engronçava damunt els bancs de la convenció, davant a les imatges un moviment paregut al de les ones de la mar.

Gance també va rodar alguns fragments en color (això a 1924), però els va positivar a blanc i negre, per no distreure l'atenció de l'espectador.

• Però lo més espectacular va ésser l'entrada de l'exèrcit a Itàlia. Aquí se tractava d'agegantar la imatge, que no havia canviat de tamany des d'aquell 28 de desembre. Per això Gance creà la triple pantalla. Col·locà dues pantalles a dreta i esquerra de la principal i tengué a la seva disposició tres superfícies, que, utilitzant tres aparells sincronitzats podia projectar, o bé tres imatges diferents que se complementaven, o bé tres imatges formant un tríptic. Amb aquesta innovació, que duraria els darrers 20 minuts de la pel·lícula, Gance s'adelantava més de 25 anys al cinerama i pantalles panoràmiques, que sortiran a Amèrica devers l'any 1952.

Però Gance no s'atura aquí. Quan el cinema sonor ja era un fet, també va voler demostrar les seves possibilitats i la va sonoritzar, inventat la "perspectiva sonora", precursora del so estereofònic.

Ara, Abel Gance, als 92 anys rep, a la residència de vells de Ris Orangis (França), on viu misserablement, la notícia de que el seu "Napoleón" tornarà fer-se íntegrament tal com ell la va concebre. Aquest aconeteixement

.../...

.../...

ha estat possible després d'onze anys d'investigar i cercar per a reunir tots els fragments que hi havia a les cinemateques i arxius, i ja s'han fet projeccions a Londres i Nova York. La de Londres va durar cinc hores i es va fer a la velocitat del cinema mut (16 imatges per segon). La de Nova York es va fer a 21 imatges per segon i va durar unes quatre hores. Estava previst també fer-se l'exhibició al recent festival de Venècia, a la plaça de Sant Marc, però hi havia la dificultat de reunir 200.000 dòlars per pagar l'espectacular orquestra que acompanyaria la projecció de la pel·lícula.

FILMOGRAFIA

La folie du docteur Tube (1916)
Le droit à la vie (1917)
La zona de la muerte (1917)
Mater Dolorosa (1917)
La décima sinfonia (1918)
Yo acuso (1918)
La rueda (1923)
Napoleón (1927)
El fin del mundo (1930)

La dama de las Camelias (1934)
Lucrecia Borgia (1935)
Beethoven (1936)
Louise (1938)
El paraíso perdido (1939)
La venus ciega (1941)
El capitán intrépido (1942)
Austerlitz (1960)-(Continuació de Napoleón).
Cyrano y D'Artagnan (1963)

C. D. CARDASSAR

Si tengo que hacer un repaso al balance de este mes, vuelve a ser positivo al C.D. Cardassar, que de cada día parece perfilarse más como equipo. Se parece al buen vino, que con el tiempo coge cuerpo. De los dos partidos jugados en casa se alzaría con la victoria por el mismo tanteo: 3 - 1. En el primero tuvo que bregar más, ya que tenía de lante un equipo joven y correoso, el Sant Jordi, que suplía la falta de técnica con la fuerza y ganas de jugar. En el segundo, y contra el Montuñi, tuvo el Cardassar su santo de cara: marcaba tres goles en los primeros diez minutos de juego, como pudieron haber sido cinco. Tuvieron una primera parte formidable, sin embargo en la segunda, donde se esforzaron más para crear fútbol, siempre se vieron desbaratados por el equipo contrincante, y cayó en fase de medio aburrimiento. Está visto que esto de saborear los postres antes del primer plato no resulta digestivo. En su salida a Son Roca se jugaría a lo campeón, ya que se ganó por 3 - 4 y marcar cuatro goles en campo ajeno no se da muy a menudo. En Inca, y contra el J. Sallista se jugó muy bien, principalmente en la segunda parte, donde el Cardassar quería igualar la ventaja sacada por el equipo local. Al final nada se lograría y perdió por 2 - 0. El primero por jugada desgraciada de la defensiva y en el segundo quiso poner su granito el Sr. del pito, al pasar por alto un claro fuera de juego, y así quedó redondeada la derrota, única durante el mes, que por ser el último partido jugado, más todavía perdura en la memoria.

-c00-

A partir del mes que viene Flor de Card quiere hacerse más deportista, por lo que tiene previsto extender las informaciones deportivas y mantener algunas entrevistas con los aficionados, técnicos y jugadores. A modo de prueba ha intentado mantener la primera con el directivo ANTONIO XAMENA, desde dos años relacionado con el Club y aficionado desde la niñez. Además, desde cuatro años atrás ha intensificado su afición, pues su hijo Pepe, militante en los juveniles de Son Carrió, le mete el balón hasta en la sopa.

Al entablar la charla ya se lo dije: -"Cuidado con lo que dices, que parte quedará escrito para la posteridad". -"Hombre!, no será para tanto". Pero algo nervioso sí que se puso.

-Que tal encontraste, Antonio, la pasada temporada?

-Extraordinaria, gracias a los jugadores y al granito que siempre aportan técnicos y directivos.

-¿Económicamente?

-Muy buena. Tuvimos mucha afición y algunos destacados que de sobra lo demostraron.

-¿De la temporada presente, cómo andamos?

-Soy optimista en todos los aspectos. A nivel deportivo, al conjuntarse el equipo, éste irá a más de día a día. Veremos buen fútbol y competido.

.../...

.../...

- A nivel económic, de responder la afición como lo viene haciendo, se cubrirá con creces el presupuesto.
- Cómo crees tu que deberían ser las relaciones dentro del Club?
  - Por parte de la Directiva, dar las máximas facilidades para la práctica del deporte. Y el deportista cuidar y aumentar su constancia, que es cuando a mayor o menor grado se alcanza la perfección.
  - Bueno, Antonio, no es que se me termine el papel ni el espacio, que esto lo dejo para los televisivos, pero sí mis recursos. Pon tu sello personal y acabamos.
  - Deseo felicitar al conjunto Cardassar por sus triunfos; deseo pronta recuperación a Calderón y Mañamalas, éste último, militante en afición - dos Badia de Llevant y muchas temporadas comodín del Cardassar.

M. Sureda

BATEC

JURIOL

- 10.- A s'Escola Nova, recital de cançons a benefici de ses Festes de La Mare de Déu Trobada.
  - 11.- Han tornat els del Card Infantil. Venien de Menorca, on hi havien fet un campament.
  - 14.- Es més petits del Card Infantil han partit cap a Son Josep per fer hi es campament.
  - 15.- Sor Catalina Picó ha deixat d'esser Superiora de Sant Llorenç. Ara servirà la comunitat de Montuiri.
  - 16.- Ha vingut la Superiora nova, Sor Francesca Planas. Ve de Sant Joan.
  - 18.- Ha quedat llesta una millloreta que s'ha feta an es campanar. S'ha col.locat un motoret elèctric per fer repicar ses dues campanes grosses.
A sa Plaça Nova hi ha hagut ball de bot a benefici de sa lluita contra es càncer. A més dels balladors llorencins n'hi havia de Felanitx, Petra i un grup de Menorca anomenat "Camí d'En Barrotes"; els menorquins anaven acompanyats pels sonadors i cantadors del conjunt "S'Eixam".
  - 19.- Els balladors de Sant Llorenç han anat a Petra per assistir a la V trobada de balls.
  - 20.- El Card en Festa ha actuat a Felanitx.
  - 25.- Acabaies del campament de Son Josep del Card Infantil.
- S'han fet uns dies de feina, excavant un poc i adasant sa basílica de Son Peretó.

AGOST

- 10.- Festa del nostre patró Sant Llorenç.
- 15.- Un grup de llorencins han partit cap a Lluc, per anar, llavors i de nit, a peu fins a Sóller.
- 26.- Sor Magdalena se n'ha anada, destinada a la comunitat d'Eivissa. Havia estat a Sant Llorenç uns 22 anys.
- 30.- Excursió an el Torrent de Pareis.

SETEMBRE

- 1.- Repicada de campanes anunciant ses Festes de la Mare de Déu Trobada. Per ses festes de Sant Llorenç també se segueix es costum de repicar vuit dies abans.
- 2.- Ha començat a exercir el nou metge Ramir Leal.
- 8.- Festa de la Mare de Déu Trobada. Es varen donar uns programes amb alguns escrits i detallant els actes.
- 20.- S'ha inaugurat oficialment a Cala Millor el Parc de la Mar.

Guillem Quina i Joan Rosselló

DE LA LLENGUA

EL RECOBRAMENT DE LA LLENGUA CATALANA A LES BALEARS

"Cap nació pot dir-se pobra
si per les lletres reneix.
Poble que sa llengua cobra
se recobra a sí mateix."

(Marià Aguiló)

TEMPS LLUNYANS

La història de la nostra llengua és tan vella com la gent mateixa. Per fer-nos una mica d'idea de la seva complicada evolució, hauríem de començar per comprendre la llengua dels fenicis, grecs, cartaginesos, romans, vàndals, musulmans i catalans. Cada un d'aquests pobles hi han aportat la seva part, que l'ha enriquida fins a donar-li la fluïdesa que té actualment.

ORÍGEN DEL NOM

Com prou bé ho han demostrat els bons lingüistes i investigadors del passat, quan la nostra llengua pren el nom i l'estructura que hem heretat -la que actualment feim servir-, és dins l'Edat Mitjana, quan el rei En Jaume conquesta Mallorca als musulmans i les Illes són repoblades per gent procedent de diferents pobles dels seus regnes de Catalunya i Aragó.

FIGURES MEDIEVALS

No es torbaran gaire a sorgir personalitats que la prestigiïn per tot arreu i li donin l'altura que la filosofia i ciències d'aleshores reclamen. Així veim desfilar personalitats de la talla de Ramon Llull i de fra Anselm Turmeda.

L'EPOCA D'OR

Hi ha un grapat de segles en què l'esplendor esdevé la normalitat. Ningú no enveja altres parlars i el nostre produeix els fruits propis de tot arbre ben arrelat i conreat per la mà destra de la gent illenca.

DECADENCIA I EMPOBRIMENT

Vet-aquí, emperò, que en el segle XVIII, després de la Guerra de Successió, amb el començ de la casa dels Borbons, el seu primer monarca, Felip Vè, promulgà el Decret de Nova Planta que ens abocà a un període nefast, d'empobriment, de pèrdua de les nostres institucions, de paulatina però forçada castellanització, que no trobarà cap oposició seriosa fins ben entrat el Segle XIX, amb el moviment regenerador conegut pels estudiosos amb el nom de Renaixença.

LA RENAIXENÇA A LES ILLES

La fan possible, a Mallorca, un grapat de poetes i de poetesses, molts d'ells de llinatges llavors considerats xuetes, entre els quals s'han de recordar En Marià Aguiló, En Tomàs Fortesa, En Pons i Gallarza, En Jeroni Rosselló...

PRINCIPIS DEL SEGLE XX

La plenitud de la nostra recuperació arriba amb els costumistes Pere d'A. Penya, En Bartomeu Ferrà, En Gabriel Maura i no hi manca, certament, la figura benemèrita del manacorí Mn. Antoni Maria Alcover, autor de les Rondalles Mallorquines i del monumental Diccionari.

ELS GRANS POETES. LA PREMSA

Vindran, després, els prestigiosos poetes lírics de l'Escola Mallorquina, Mn. Costa i Llobera i Joan Alcover. Un excel·lent periodista de Campanet, En Miquel dels Sants Oliver. Un grapat de publicacions periòdiques: La Palma, L'Ignorància, la Roqueta, l'Aurora, etc. ajudaran, també, a posar els grans fonaments de l'adhesió popular a la noble causa de la recuperació.

L'ESCOLA MALLORQUINA

Nova gent continuarà la tasca de l'Escola Mallorquina: Maria Antònia Salvà, Mn. Llorenç Riber, Miquel Ferrà, Gabriel Alomar, el llorençí Mn. Salvador Galmés i molts altres de Ciutat i la Part Forana.

EL PARE GINARD

Un humil frare franciscà brodarà, floreta a floreta, la rica catifa del Cançoner Popular de Mallorca, el santjoaner P. Rafel Ginard Bauçà.

.../...

.../...

L'ALTRA RENAIXENÇA

Malgrat l'entrebanc de la guerra civil i les seves conseqüències, que sembla havia d'esser un cop definitiu i mortal a la nostra llengua i cultura, sorgeixen noves generacions que perden la por i lluiten pel reobrament. Així veim prorrompre En Miquel Dolç, En Jaume Vidal, En Bernat Vidal i En Josep Maria Llompart, homes puntals de la darrera embranzida.

ELS MANACORINS

Ja més al final de la darrera etapa, a finals de la dictadura, els manacorins hi tornen tenir un bon capítol de mèrits. Noms com En Miquel Angel Riera, N'Antoni Mus, En Guillem Fullana Hada d'Efak, l'escola de Mallorca i més d'una vintena de bons autors diuen molt a favor de l'aportació del nostre poble.

LES ALTRES ILLES

Eivissa i Menorca també s'aixequen del seu ensopiment i homes com Mn. Isidor Macabich i Marià Villangómez, o erudits com Ferran Martí Camps, fan possible que revifi la flama que farà encendre les noves generacions.

L'OBRA CULTURAL BALEAR

Fent l'honor que li correspon, l'Obra Cultural Balear i els homes que la fundaren i suraren, té el mèrit indiscutible d'haver estat el llevat que ha fet possible l'alt grau de fermentació que s'ha assolida aquests darrers anys.

FRANCESC DE B. MOLL

Però, al darrera d'aquesta labor ingent d'entitats i persones, des de molts d'anys ençà, hi trobarem sempre la inamovible personalitat d'un il·lustre menorquí arrelat a Mallorca, el Dr. Francisc de B. Moll i Casasnovas, el fidel deixeble, hereu espiritual d'aquell altre gegant i impetuós lluitador, Mn. Alcover.

Gabriel Barceló

DE L'ESCOLA

L'Associació UNICEF-Espanya i la Direcció General d'Educació Bàsica del Ministeri d'Educació i Ciència han publicat un document dedicat a la Jornada Escolar del Dia Universal del Nin. L'objectiu d'aquest llibret és recordar i estimular a les comunitats educatives a seguir commemorant cada any aquesta Jornada. Enguany, aquesta Jornada es vol dedicar especialment als nins disminuïts, amb aquests objectius centrals: prevenció, rehabilitació i educació específica, i integració social.

Però, a més, el motiu d'aquest curt comentari és informar que, en aquesta publicació, apareix fotocopiat un treball que realitzaren els alumnes de 4rt nivell (actual 6è), l'any 1979, sobre l'"Any Internacional del Nin", amb la direcció de la seva professora Dª Isabel Mª Muñoz Carrión.

Era el nostre desig reproduir aquest treball en aquestes pàgines, però, no ha estat possible. De totes maneres, enhorabona!

card en festa

P.J. Llom V.

Del 10 al 12 d'octubre, dissabte, diumenge i dilluns, els balladors, sonadors i cantadors, i altre personal, anàrem a Menorca.

L'acte més simpàtic va esser segurament la vetlada de ball a la plaça de l'Esplanada de Maó, amb els grups "Camí d'en Barrotes" i "S'Eixam". Després ens convidaren a sopar en els seus locals. Una vegada haver sopat, varem tornar moure festa i cançons.

El diumenge anàrem d'excursió i varem conèixer un poc Alaior, Es Mercadal, Fornells (on varem dinar), Ferreries, Es Migjorn Gran, la platja de Son Bou, Binibeca... Destaquem també que varem visitar la Taula de Torralba i la Torre d'en Gaumés.

El diumenge vespre, al mateix hotel "Pueblo" on ens allotjàvem, varem participar amb els nostres balls, de manera improvisada, en la festa d'elecció de "mister Pueblo".

El dilluns, recorreguérem Ciutadella, i tornàrem amb vaixell.

la bandera, l'escut....

Anys abans, el 1448, s'havien adonades 5 lliures al pintor Joan Marçol "per preu de un panó reyal ab barres grogues e vermelles de canamàs a ops e servey del castell reyal de Bellver, de la illa de Mallorques, ahon era molt necessari". (RP 3.535 f. 76)

L'any 1405 feren arquibanc nou, de 5 pams de llargària, per la capella del castell de Pollença; entre les despeses hi hagué un sou i 6 diners donats al pintor Joan Filell "per 3 senyals reials que feu fer en lo dit arquibancuet, dos davant e 1 dalt". (RP 3.497 s.f.)

El sepulcre del rei En Jaume II, enterrat a la Seu de Mallorca, estava cobert per les armes reials, El 1327 Berenguer Roig, prevere i obrer = de la Seu, rebia 7 lliures i 12 sous per un drap amb senyals reials "per cobrir el monument del rey en Jaume de bona memòria" (RP 3.041 fl. 49v). Tres anys després eren comprades a Francesc Bruguera, draper, 5 canes i 5 pams i mig de "cordellat vermell e blanch a ops de fer drap reyal" per dita tomba, i altres despeses que costà dit cordellat blanc "de tenyir en = groch".

El 1401 Vidal Casesnoves, sastre, rebia una lliura i 15 sous per adobar el drap reial que estava sobre dita tomba "lo qual drap era esquinsat en alguns lochs perquè li convench girar les barres del mig qui eren esquinsades e mudar aquelles en les falces devall". (RP 3.493 f.82)

El 1425 el procurador reial pagava 12 lliures i 5 sous despeses "en = construcció de una cuberta de drap de lana de la terra ab que fem barres = reials grogues e vermelles per cobrir la tomba de ferre dins la qual en una caixa de fusta és lo cors del alt en Jaume, Rey de Mallorques, de recordable memòria, la qual tomba és construïda davant l'altar maior de la Seu de Mallorques". (RP 3.517 s.f.)

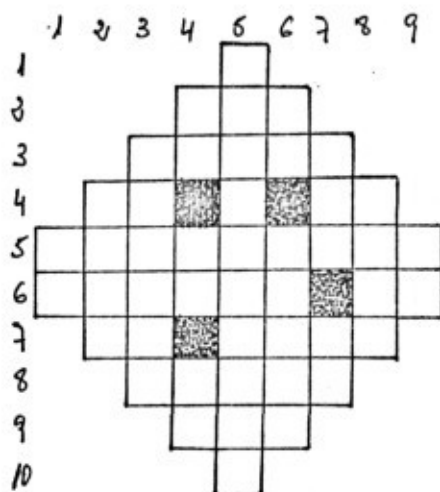
Quan el rei conquistà Granada als moros es feren per tots els seus = regnes grans festes i demostracions d'alegria. Aquí a Mallorca, dia 23 de gener del 1492 es reunia el Gran i General Consell per tractar sobre les despeses que s'havien defer en processons, vestits i altres coses. Es determinà que Joan Bennàsser, un dels jurats treuria l'estendard: "E lo magnífich mossèn Jahan Bennàsser = sia tingut traure lo estendart axí com se pertany e honorosament e magnífica a la or de Déu e a servey del Rey nostre senyor e honor del Regne"; acaba l'acta dient que dit jurat "ab ,olta jocunditat e alegria e honor del Rey nostre senyor e del Regne acceptà e offerí en traure dit estendart". (AGC 14 f. 89)

Sobre la festa de l'estendard ja he dit més amunt que en temps del rei Pere el Cerimoniós es feren uns canvis, el principal dels quals era = que l'estendard seria portat per un dels mateixos jurats i que a la processó s'hi afegirien els cavallers amb els seus cavalls armats. L'any 1374 un traginer rebia 4 lliures i 10 sous "són per XVIII somades de càrrig = que ha aportades per raó de la sollemnitat de Sant Silvestre e de Sancta Coloma en lo qual jorn se fa gran sollemnitat portant per la Ciutat l'estendart reyal en memòria com lo dit jorn la Ciutat e Regna de Mallorques = fo tolt a mans de pegans". (ADM GF 2 f. 85) Crec que el fet que alguns documents anomenin l'estendard amb el qualificatiu de "reial" era degut per diferenciar-lo del propi dels jurats de Ciutat (quarterat).

Un document del 1416 explica com cada any se celebrava a Ciutat la festa de l'estendard amb el senyal d'Aragó, per commemorar la conquesta = de l'illa; per la festa d'aquest any eren convidats els sastres de les viles "que no sien conversos" per acompanyar la bandera, la qual era portada pel jurat més jove de Ciutat. (EU 3 f. 139)

si lleu... per m.galmés

HORITZONTALS. 1.-En numeros romans, cinc-cents 2.-Encontre violent, brusc, d'un cos contra un altre. 3.-Aodbar la terra amb fems. 4.-Nota musical. Vocal. Interj. amb què es crida l'aten- ció a algú. 5.-Lloc on enterren els morts. 6.- Cercar d'igualar o superar algú en alguna cosa. Cara del dau marcada amb un punt. 7.-Contracció. A la part alta. 8.-Dit d'una varietat de col. 9.-Violenta irritació contra algú o alguna cosa 10.-Vocal.

VERTICALS 1.-Nom de lletra. 2.- Argument o tema d'una composició, que es posa al seu davant com a títol o introducció. 3.- En f. Criat. 4.-Símbol del ceri. Article. Pronom. 5.-En f. que exerceix dominació. 6.-Aliment fet de farina pastada amb aigua i cuita al forn. Ma- quinació secreta, intriga. 7.-Príncep sobirà de una nació. És el femení de l'article definit "el". 8.-Encés d'ira. 9.-For- me prefixada del mot gr. "isos" igual.

M E N U D A L L A O
E M E S T R A L M B
N A B C D L L M E C
T G I J E E E E D D
I M H R V F T S I E
D O A A R R S A T G
A U R M E L A D A G
M E S U R A M A R A
M E S T R E R B J I
A R E N O L E M A J
R O M A N T R S O I

Deu paraules que comencen amb
"ME"

ENDEVINALLA

Què és s'animal ausent
que està a's fondo de la mar,
que en voler-lo fer parlar
p'es cul se li dóna vent?

-oOo-

FUGA DE VOCALS

G..RD.T D'..G. Q.. N. C.RR,
Q.. .N C.RR.R, F. X.R.G.LL

- Quin camí haura de seguir
l'escolar per recuperar =
la seva maleta?

SOLUCIONS

--GUARDA'T D'AICO QUE
NO CORR, QUE EN CORR
RER, FA XARAGALL--

- UN CORN -

A
A I R A
A L O W A
A L D A L T
A S R A R A R A S
I R I N E W E J
I E I L A L A
F E W A R
C O P
D

A R E N O L E A
M E S T R A
M E S U R A
A R M E L A D A
A T A A
I S A I
D E E I
E W E
W A R A R A
M E N U D A L L A

darrera plana

FLOR DE CARD, bolletí-revista del Card, Centre Cultural de Sant Llorenç des Cardassar, carrer de Sant Llorenç número 36.
Octubre de 1981.
Número 63.
Director: Bartomeu Domenge i Amer.
Cap de redacció: Jo sep Cortès Servera.

TAULA

Portada	Distorsió
2	En Tomeu Busco...
4	Es racó de sa padrina
5	Coses que em fan més ràbia
6	Els quatre clotets
8	Costums
9	Espipellades
10	Lucha no violenta
10	Sor Magdalena
11	Normes subsidiàries
12	De cinema
13	C. D. Cardassar
14	Batec
15	De la llengua
16	De l'escola
16	Card en Festa
17	La bandera, l'escut...
18	Si lleu...
19	Darrera plana

LA EQUITATIVA

assegurances

ALFA

màquines de cosir

Guillem Mesquida
Josep Cortès
Joan Rosselló
Jaume Santandreu
Guillem Pont
Francesc Clapés
Josep Cortès
Objectors
Aljub ..
Josep Cortès
Felip Blau
Miquel Sureda
Quina-Rosselló
Gabriel Barceló
Pere Josep Llull
Pere Josep Llull
Ramon Rosselló
Maria Galmés
Redacció

Francisco Umbert Perelló
CA'N XESC

ELECTRODOMESTICS
I
FONTANERIA

ORDINAS - FEBRER

Major, 22 - T. 569100

COL.LABOREN

Tresoreria i
difusió : Guillem Quina
Confecció : Elisabet Nicolau
Mecanografia: Pere Josep Llull
Maria Galmés

NOTA

Els articles apareguts en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus propis autors.

banco español de crédito
BANESTO
LA MAYOR EMPRESA BANCARIA
DE ESPAÑA, A SU SERVICIO.